

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applies Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำรูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกล เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของหลักสูตรในชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ในระบบการศึกษาทางไกล โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านการปฏิบัติการพยาบาลระดับหลักสูตร และกำหนดชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

คณะผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2560 คู่มือการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผลิตชุดวิชาในระบบการศึกษาทางไกลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาวិชาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2562 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก/ สทนากลุ่ม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตบัณฑิต (Key stakeholders) จำนวน 18 คน ได้แก่

ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาพยาบาลทางไกลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 4 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาการพยาบาล ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาพยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร/ผลิตชุดวิชา/ร่วมสอนการปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 7 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 3 ได้แก่ เจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ต้องการปรับสถานภาพเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 4 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 4 ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยเป็นผู้ที่เพิ่มพูนวิทยฐานะจากเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ Preceptor ดูแลนักศึกษาพยาบาลที่มาฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3 คน

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรม ถอดเทปคำสัมภาษณ์เชิงลึก/ สทนากลุ่ม แบบคำต่อคำ รวมกันสรุป นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุง (ร่าง) ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (มคอ 2) กำหนดชุดวิชาคำอธิบายชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับชุดวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนแต่ละชุดวิชาสามารถสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรได้ครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 2 กระจายผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรลงสู่ระดับชุดวิชาและพัฒนาารูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกล

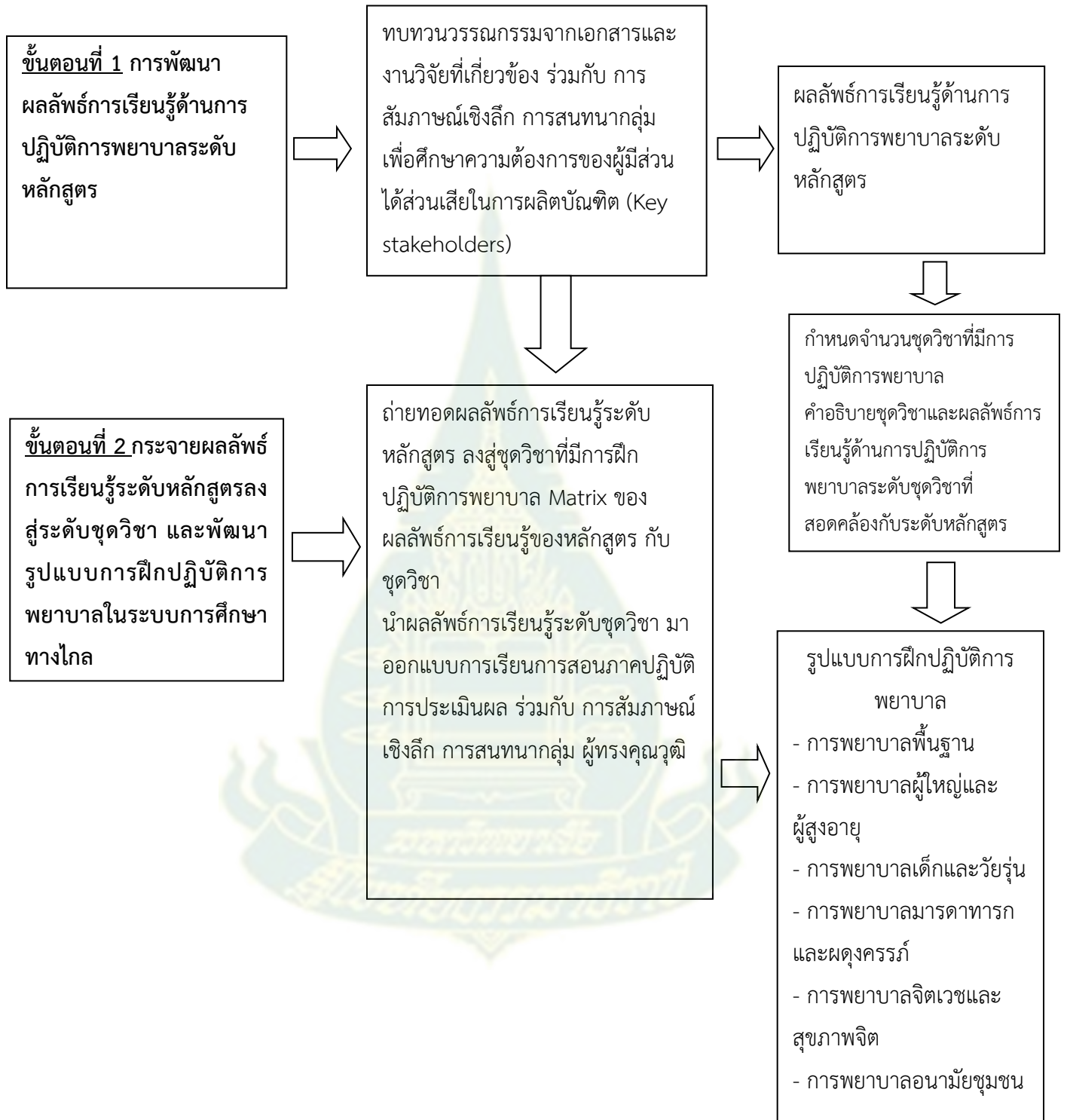
คณะผู้วิจัยถ่ายทอดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรลงสู่ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาล 6 ชุดวิชาได้แก่ 1) การพยาบาลพื้นฐานและการฝึกปฏิบัติการพยาบาล 2) การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 3) การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 4) การพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ 5) การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตและ 6) การพยาบาลอนามัยชุมชน โดยจัดทำ Matrix ของผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร กับ ชุดวิชา ตรวจสอบความสอดคล้อง เหมาะสม รวมทั้งลำดับในการศึกษา และพัฒนา (ร่าง) รูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละชุดวิชา ดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกลทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่างรูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกล

2) นำผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) มาออกแบบและจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการฝึกปฏิบัติการ 6 ชุดวิชา เพื่อให้ได้รูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละชุดวิชา 6 กลุ่ม และมี 6 รูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ที่ประกอบด้วย (1) การพยาบาลพื้นฐานและการฝึกปฏิบัติการพยาบาล (2) การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ (3) การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น (4) การพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ (5) การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต และ (6) การพยาบาลอนามัยชุมชน

คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก/สนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาทางการพยาบาลต่าง ๆ ทั้ง 6 ชุดวิชา โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม เพื่อร่วมกันพิจารณา และปรับปรุงรูป (ร่าง) แบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละกลุ่ม รวม 30 คน ดังนี้

- 1) การพยาบาลพื้นฐานและการฝึกปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 4 คน
- 2) การพยาบาลผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน
- 3) การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ จำนวน 6 คน
- 4) การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น จำนวน 6 คน
- 5) การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต จำนวน 4 คน
- 6) การพยาบาลอนามัยชุมชน จำนวน 6 คน

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

สถานที่ในการดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ศูนย์วิทยพัฒนาจังหวัดอุดรธานี และสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถให้ข้อมูลได้ ได้แก่ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข สภากาชาดไทย คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ เจ้าฟ้าจุฬาภรณณ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) หลังจากโครงการวิจัยได้รับการอนุมัติจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คณะผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน และนัดหมายวัน เวลา กำหนดสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถให้ข้อมูลได้สะดวก

2) คณะผู้วิจัยส่งหนังสือจากสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่เก็บข้อมูลทุกแห่ง รวมทั้งส่งหนังสือขออนุมัติตัวต่อผู้บังคับบัญชา และ หนังสือเชิญให้ข้อมูลในการวิจัย ส่งให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน

3) คณะผู้วิจัยส่งเอกสารที่จัดทำขึ้นได้แก่ (ร่าง) หลักสูตรที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากสภากาชาดไทย ในส่วนของการฝึกปฏิบัติการพยาบาล (ร่าง) คำอธิบายชุดวิชา ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร และ ระดับชุดวิชา ฝึกปฏิบัติการพยาบาล รูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกล และแนวคำถามหลัก เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนพิจารณาล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ก่อนวันนัดหมาย

4) คณะผู้วิจัยสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 4 และ กลุ่มที่ 5 และผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 3 เฉพาะที่สังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรธานี ณ สถานที่ และ วัน เวลาที่นัดหมาย โดยใช้เวลาสนทนากลุ่มประมาณ 45-60 นาที ต่อกลุ่ม

5) คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 ที่มีได้สังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรธานี โดยใช้เวลาสัมภาษณ์เชิงลึก ประมาณ 45-60 นาทีต่อคน

6) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์เชิงลึกมาถอดเทปแบบคำต่อคำ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้คำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ด้วยการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ก่อนทำการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายขั้นตอนในการเข้าร่วม

การวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขออนุญาตบันทึกเทป และจดบันทึก ตลอดจนทราบถึงสิทธิที่จะยกเลิกหรือถอนตัวออกการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลและไม่มีผลกระทบใดๆ กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอเป็นภาพรวม ไม่ระบุชื่อ สกุลของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจรายละเอียดดังกล่าวแล้วและยินดีเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ จึงให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อให้คำยินยอมในแบบฟอร์มการให้คำยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent form)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เอกสารประกอบการพิจารณาของผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้น ได้แก่ (ร่าง) หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตสำหรับเจ้าพนักงานสาธารณสุข หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563 ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากสภาการพยาบาล ในส่วนของการฝึกปฏิบัติการพยาบาล คำอธิบายชุดวิชา และ (ร่าง) ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร และ ระดับชุดวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาล รูปแบบการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบการศึกษาทางไกล และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ประกอบด้วย การเรียบเรียงเนื้อหาที่มีความสำคัญ (Condensation) ให้รหัส (Coding) จัดหมวดหมู่ (Category) สรุปสาระสำคัญ (Theme) และสรุปผลการวิจัย